

Søren Krarups prædiken 2. søndag i fasten

Taler

Søren Krarup
Præst og politiker

Dato

27. februar 1983

Sted

Seem Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 15, vers 21-28

Der er noget respektindgydende ved denne kvindes aksept af, at hun og hendes er som de små hunde, der lever af smulerne fra andres bord. Kan man tænke sig en mere ydmygende indrømmelse? At kalde sig selv en hund. At finde sig i, at andre kalder én for en hund og oven i købet giver dem ret i det. Hun må enten være en meget ydmyg, beskeden, selvudslettende sjæl. Eller også må hun virkelig være skræmt.

Hvad hører vi om hendes situation? Hun er for det første en kanaanæisk kvinde, og kanaanæerne var jo den oprindelige befolkning i Israel, i Kanaans land, som jøderne havde fortrængt, og som nu blev betragtet som et laverestående folk. Det er det ene, og det siger ikke så meget. Det andet er, at hun kommer til Jesus, fordi hendes datter, siger hun, lider af en ond ånd. Det er da den onde ånd, der driver hende afsted. Det er hendes angst for den onde ånd, der får hende til at klamre sig så hårdnakket til Jesus, at hun ikke slipper ham, før han velsigner hende - og så tager med i købet som noget ligegyldigt eller selvfølgeligt, at hun kaldes for en lille hund. I den onde ånd: dér ligger forklaringen.

Vi i vor bedrevidende, af overfladisk videnskabelighed fordærvede eller afstumpede tid smiler overlegent. Ånd? Hvad er ånd for noget? Er det andet end naiv overtro at tale om onde ånder, og er denne tale om en ond ånd ikke fra en fjern fortid, som vi forlængst har lagt bag os? Kan vi da andet end betragte episoden og talen om den onde ånd som noget os uvedkommende og intetsigende?

Åh ja, den mulighed er der jo. Måske er vor bedreviden kun et udslag af vor blindhed. Måske er vor afvisning af de onde ånders virkelighed kun et udslag af

en fælles barnagtighed - svarende til den, hvormed man i tidligere tid hævdede med sikkerhed, at jorden var flad. Måske er den onde ånds virkelighed os kun alt for nær, og måske er det netop angsten herfor, vi forjager med vores barnlige vigtighed. Jeg kommer til at tænke på et sted hos Søren Kierkegaard, hvor han taler om det ord engel. Det er jo på samme måde som den onde ånd gjort til noget overtroisk og uvidenskabeligt. Det er i forbindelse med beretningen om den første kristne martyr Stefanus, om hvem Ny Testamente skriver, at hans ansigt var som en engels, at Kierkegaard omtaler den afvisning af beretningen, der går på, at der findes slet ikke engle. Det er overtro. Siger du det? skriver Søren Kierkegaard. Så har du misforstået testamentet. Bliv du blot som Stefanus, så at dit ansigt bliver at se på som hans, så ser vi jo en engels ansigt!

Med andre ord: Kierkegaard drejer spørgsmålet om i det personlige, i dét, at dette gælder dig, der hører det - og så er det ikke noget, man kan skubbe fra sig som noget uvidenskabeligt og dermed uvedkommende.

Lad dit ansigt blive som Stefanus', så ser vi jo en engel! Rens du de onde ånder ud af dit sind, så skal du nok lære onde ånder at kende! Hvor sagen på den måde tages personligt, som en tale eller fordring til mig personligt, dér kan man ikke melde hus forbi ved hjælp af overfladisk viden og vigtighed, men dér må man stå ret for evangeliets tale og gøre efter den - og så har man andet at gøre end at skulle spille vigtig...

Onde ånder! Jeg kan ikke lade være med at henføre tekstens tale til dette århundredes historie, som jeg lige har siddet og læst om og som er en illustration til talen om den onde ånd. Hvordan rundede Europa nemlig ikke århundredskiftet for 83 år siden? Ikke sandt, det var kulturoptimismens, fremskridtets, verdensfredens, pacifismens og det sociale paradises' århundrede, der oprandt. Alting gik med nødvendighed fremad og opad. Videnskaben blomstrede, lykken udbredtes, kulturen forædledes, samfundet blev bedre og bedre. Det var man vis på. Det kundgjorde man ved århundredskiftet. Og hvad blev så virkeligheden? Ak, aldrig har jo noget århundrede været så grusomt, så blodigt, så djævelsk som dette. I to langvarige krige sled Europa sig selv og det meste af verden op og myrdede millioner og atter millioner af mennesker. Det mest bestialske århundrede af alle. Det mest blodtørstige og grusomme i menneskehedens historie. De uskyldiges blod råber mod himlen i millional - i just den samme tid, hvor man var overbevist om, at paradiset ville oprinde. Hvad skete der da? Hvorfor skete det? Hvad skal de mennesker sige, der for 83

år siden kundgjorde, at nu oprandt det mest civiliserede og kultiverede og fredelige århundrede af alle i historien? Eller mon ikke de mennesker føler trang til at tale om den onde ånd, der gjorde alle deres bedste ønsker og drømme til onde drømme og afskyelig virkelighed?

Den onde ånd - det er den, der plager menneskeheden, plager det enkelte menneske, den, der forvandler det gode til noget ondt og spotter menneskets bedste forsætter og hensigter. Den onde ånd viser sig at være virkelig dér, hvor der kræves virkelighed, hvor det gælder dagen idag og hvor det gælder mig personligt, det enkelte menneske.

Hvad skal jeg gøre for at lære min søn at blive et godt menneske? skrev en moder til den russiske digter Dostojevski og var fyldt med tidens fromme humanistiske fraser om godhed og menneskelighed, med hvilke hendes søn skulle opdrages og lyksagliggøres. De skal gøre eet, svarede Dostojevski: vær selv god! Det vides ikke, hvad moderen svarede eller gjorde på dette, men det er sandsynligt, at hvis hun har søgt at følge Dostojevskis råd, så har hun lært onde ånder at kende, for så har hun lært sig selv at kende. Vær selv god!

Vær selv et godt eksempel for Deres barn! Det var rådet, og hvor et menneske på den måde bliver holdt hen til sit eget liv og ikke i al almindelighed og uforpligtethed kan sværme for godhed og menneskelighed, dér skal dette menneske nok komme til at stifte bekendtskab med virkeligheden, for dér stifter det bekendtskab med sig selv. Hvor har det onde nemlig sit voksested? Hvor trives ondskabens gevækster? Hvor er det, de onde ånder lever og gror? De gror i mennesket, i mig, den enkelte, der er stillet over for fordringen om at være god.

Sådan kan det sagtens være med den kananæiske kvinde i dagens tekst, moderen, hvis barn plages slemt af en ond ånd. Den onde ånd kan moderen have sat på barnet i sit forhold til barnet. Den onde ånd kan være en afspejling af moderens selvoptagethed, selvretfærdighed. Vi ved det ikke. Men vi ved, at moderen er drevet ud i panisk angst af denne onde ånd, så at hun klamrer sig til Jesus og råber: forbarm dig over mig! og denne angst har sikkert personlig baggrund. Det plejer angst at have. Den er en følge af, at mennesket ikke er en maskine, men er et væsen, der er stillet i et valg og en afgørelse, og af afgørelsen følger angsten. Har jeg gjort det rette? Eller er det ikke min skyld? Disse spørgsmål vækker angst, og således kommer angsten til syvende og sidst af, at jeg er stillet over for et krav til mig personligt.

Datterens onde ånd hjemsøger moderen og gør hende angst og panikslagen, og den onde ånd kan da være vokset i hende og slået over på datteren. Har hun gjort, hvad hun skulle gøre? Eller er datterens situation ikke en afspejling af moderens forhold? Hun har villet det bedste - men var det bedste godt? Var det ikke ondt, fordi hun ville opnå noget med det? Var det ikke en afspejling af hendes egen forfængelighed, og er den onde ånd ikke et spejlbillede af det i os, vi kalder for godt?

Nej, moderen er i angst, for hun har stiftet bekendtskab med en ond ånd, og hvor der er onde ånder, er der tale om at have stiftet bekendtskab med den menneskelige virkelighed: med sig selv. Med Paulus' ord: det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg. Eller vi kan stramme det endnu mere: det gode, som jeg vil og gør, er ondt! Jeg ville være en engel, men blev til en satan. Jeg ville være som Gud, men blev som djævelen. Eller om vort århundrede: vi ville frembringe paradiset, men frembragte et helvede.

Sådan er vor virkelighed fanget i det, som bibelen kalder for synd - vort hovmod, vor selvoptagethed og dyrkelse af os selv. Med forfærdelse opdager moderen virkeligheden. Den onde ånd har holdt sit indtog. Det gode blev ondt. Vore store drømme og forhåbninger blev til et mareridt, som nu plager os dag og nat.

Sådan er den menneskelige virkelighed til syvende og sidst, syndens virkelighed, angstens og skyldens virkelighed, og kvinden og vi ved i den situation ikke andet at gøre end at råbe: Herre, forbarm dig! Og måske høres råbet ikke. Måske mødes vi af en isnende tavshed, eller måske synes vi at møde en kold skulder og en stor ligegyldighed. Men moderen opgiver ikke, hun klamrer sig til Jesus og akcepterer blankt væk, at hun er som den lille hund under bordet, der lever af børnenes smuler, men så tigger og beder hun Gud om at måtte få disse smuler. Hendes verden er brudt sammen, for den onde ånd, hendes egen virkelighed, har holdt sit indtog i den og hærget den, og nu må og skal hun finde en udvej eller et håb.

I denne situation, hvor mennesket af dybsens nød vender sit bange råb til Gud, taler Gud til mennesket og siger: vær frimodig, dine synder er dig forladt! Moderen tilgives. Vi tilgives. Guds gratis og ubetingede nåde mod syndere tilsiges synderne, og så er verden ny og frisk og angsten jaget på flugt. Frygt ikke!

tro kun! Glød dig ved livet, for nu har Gud skænkøet dig dit liv i sit ord.

På Guds ord er alt blevet nyt og godt, og som de små børn, der på deres forældres tilgivelse tager fat på en ny dag, går vi tilbage til vort eget og lever i det idag - frikendte, tilgivne.

Amen.

Kilde

Tidehverv, 1983, s. 37-39 eller på tidehverv.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

2. søndag i fasten, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Tidehverv

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-krarups-praediken-2-sondag-i-fasten>